ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)

సాహిత్య తరంగిణి

(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.

A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-1, (Jan/Feb/Mar), 2026

సామాజిక – ఆర్థిక పరిణామాల ‘బతుకుతాడు’

దావనపెల్లి అనూష

పరిశోదక విద్యార్థి, పరిశోధన విభాగం: తెలుగు శాఖ, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం

డా. జె. భారతి

అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్, తెలుగు శాఖ, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం

Article Received: 02/02/2026

Article Accepted: 06/03/2026

Published Online: 08/03/2026

DOI:10.53414/Sahithyatharangini.2026.3193

సంగ్రహం

తెలుగు సాహిత్యంలో స్వాతంత్ర్యానంతర కాలం ఒక విప్లవాత్మక మార్పుకు లోనైంది. దళిత, మహిళా వాదాల మాదిరిగానే వెనుకబడిన తరగతుల (బి. సి.) జీవన వాస్తవాలు సాహిత్య రూపంలోకి రావడం ప్రారంభమైంది. నేరెళ్ళ శ్రీనివాస్ గౌడ్ రచించిన ‘బతుకుతాడు’ నవల ఈ క్రమంలో వెలువడిన ఒక అత్యంత ముఖ్యమైన రచన. ఈ పరిశోధన వ్యాసం నేరెళ్ళ శ్రీనివాస్ గౌడ్ రచించిన ‘బతుకుతాడు’ నవల ఆధారంగా గౌడ కుల జీవన విధానం, కులవృత్తి సంక్షోభం మరియు గ్రామీణ సమాజంలోని సామాజిక–ఆర్థిక పరిణామాలను అధ్యయనం చేస్తుంది. పాత్రల విశ్లేషణ ద్వారా వ్యక్తి–వ్యవస్థ సంఘర్షణను, వలస జీవన ధోరణులను మరియు రాష్ట్ర విధానాల ప్రభావాన్ని విశ్లేషించడం ఈ వ్యాసంలో ప్రధాన ఉద్దేశ్యం.

ముఖ్య పదాలు: బతుకుతాడు, గౌడ కులవృత్తి, తెలంగాణ సాహిత్యం, సామాజిక-ఆర్థిక విశ్లేషణ,

పరిశోధన ఉద్దేశ్యం

ఆధునికీకరణ మరియు ప్రభుత్వ విధానాల వల్ల కులవృత్తులు ఎలా సంక్షోభంలో పడ్డాయో, ఆ సంక్షోభం వ్యక్తిగత జీవితాలను ఎలా ప్రభావితం చేసిందో ఈ వ్యాసం విశ్లేషిస్తుంది. ప్రధానంగా పాత్రల ప్రతీకాత్మకత ద్వారా వ్యవస్థాగత లోపాలను ఎత్తిచూపడం ఈ పరిశోధన లక్ష్యం.

పరిచయం – పరిశోధన నేపథ్యం

తెలుగు సాహిత్యంలో స్వాతంత్ర్యానంతర కాలంలో అనేక సామాజిక వర్గాల జీవన వాస్తవాలు సాహిత్య రూపంలోకి వచ్చాయి. దళిత, ఆదివాసీ, మహిళా వాదాల మాదిరిగానే బీసీ వాద సాహిత్యం కూడా సామాజిక చైతన్యాన్ని పెంపొందించింది. ఈ క్రమంలో గౌడ వంటి సంప్రదాయ వృత్తి ఆధారిత కులాల జీవితం, వారి సమస్యలు, ఆర్థిక అస్థిరతలు ప్రధాన అంశాలుగా మారాయి. నేరెళ్ళ శ్రీనివాస్ గౌడ్ రచించిన 'బతుకుతాడు' నవల ఈ వర్గానికి చెందిన జీవన వాస్తవాన్ని స్వీయ అనుభవాల ఆధారంగా చిత్రించిన ముఖ్యమైన రచన. ఇది కేవలం ఒక కుటుంబ గాథ కాక, ఒక కులం–వృత్తి–సంస్కృతి సమగ్ర చిత్రణగా నిలుస్తుంది.

ఆధునికీకరణ, ప్రభుత్వ విధానాలు, మార్కెట్ వ్యవస్థ ప్రభావంతో సంప్రదాయ కులవృత్తులు సంక్షోభానికి గురవుతున్నాయి. గౌడ కులానికి చెందిన కల్లు వృత్తి, సహకార సంఘాల అవినీతి, నిషేధ విధానాల వల్ల తీవ్రంగా ప్రభావితమైంది. ఈ సమస్యలను సాహిత్యం ఎలా ప్రతిబింబిస్తోంది? రచయిత అనుభవం ఎలా సామూహిక అనుభూతిగా మారుతోంది? అనే ప్రశ్నలకు సమాధానంగా ఈ పరిశోధన వ్యాసం నిలుస్తుంది.

రచయిత నేరెళ్ళ శ్రీనివాస్ గౌడ్ – జీవితం, దృష్టికోణం, రచనా శైలి

రచయిత జీవితం: సామాజిక నేపథ్యం

నేరెళ్ళ శ్రీనివాస్ గౌడ్ తెలంగాణ ప్రాంతానికి చెందిన గౌడ కులంలో జన్మించాడు. స్వయంగా కులవృత్తిలోని కష్టాలను, పేదరికాన్ని అనుభవించిన వారు కావడంతో, ఈ నవలలో 'అనుభవ సత్యం' స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. ఆయన దృష్టిలో కులవృత్తి అనేది కేవలం సంపాదన మార్గం కాదు; అది ఒక "ఆత్మగౌరవ ప్రతీక". ఈ అనుభవాలే ఆయన రచనలకు మూలాధారం. విద్యాభ్యాసం పొందినా వృత్తి సంక్షోభం నుంచి విముక్తి పొందలేని పరిస్థితి రచయితలో సామాజిక చైతన్యాన్ని పెంచింది.

రచయిత సిద్ధాంత దృష్టికోణం

శ్రీనివాస్ గౌడ్ రచనలలో బీసీ వాదం ఒక స్పష్టమైన సిద్ధాంతంగా కనిపిస్తుంది. దళిత వాదానికి సమాంతరంగా, వెనుకబడిన వర్గాల జీవితాలను కేంద్రంగా చేసుకున్న సాహిత్య ధోరణిని ఆయన బలంగా ప్రతిపాదిస్తాడు. ఆయన దృష్టిలో వృత్తి అనేది కేవలం ఆర్థిక అంశం కాదు; అది ఒక సంస్కృతి, గుర్తింపు, ఆత్మగౌరవానికి సంబంధించిన విషయం.

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)
సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)
Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-1, (Jan/Feb/Mar), 2026

తెలంగాణ చైతన్యం మరియు ప్రాంతీయ స్వరూపం

తెలంగాణ మాండలికం, స్థానిక పదజాలం, జానపద రూపకాలు రచనకు ప్రాంతీయ స్వరూపాన్ని ఇస్తాయి. ఇది ప్రధాన ధార తెలుగు సాహిత్యంలో కనిపించే ప్రామాణిక భాషకు భిన్నంగా ఉంటుంది. ఈ భిన్నత్వమే రచయిత ప్రత్యేకత. రచయిత తన రచన ద్వారా సమాజానికి ప్రశ్నలు వేస్తాడు. "బతుకుతాడు" నవల *కులవృత్తులు నశిస్తే సంస్కృతి కూడా నశిస్తుందని – ఒక హెచ్చరిక గ్రంథంలా పనిచేస్తుంది.*

'బతుకుతాడు' నవల – కథా నిర్మాణం మరియు నేపథ్యం

"బతుకుతాడు" నవల ప్రారంభం, ముగింపు ఒకే తాటిచెట్టు దగ్గర జరగడం వృత్తి–జీవితం మధ్య ఉన్న అవినాభావ సంబంధాన్ని సూచిస్తుంది. కథా ప్రవాహం కాలక్రమానుసారంగా సాగుతూ, మూడు దశాబ్దాల గౌడ కుల జీవనాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. గ్రామీణ వాతావరణం, వృత్తి ప్రక్రియలు, కుటుంబ సంబంధాలు సహజంగా చిత్రించబడ్డాయి. ప్రథమ పురుష కథనం వల్ల కథకుడు–పాత్ర మధ్య దూరం లేకుండా పాఠకుడు నేరుగా అనుభూతిని పొందుతాడు. ఇది నవల సామాజిక ప్రభావాన్ని పెంచుతుంది.

ప్రధాన పాత్రల సిద్ధాంతపరమైన – సామాజిక–ఆర్థిక ప్రతీకాత్మక విశ్లేషణ

నారాయణ గౌడ్ – కులవృత్తి సంక్షోభానికి ప్రతీక

నారాయణ గౌడ్ 'బతుకుతాడు' నవలలో అత్యంత కేంద్రస్థాన పాత్ర. అతని జీవితం గౌడ కుల సంప్రదాయ వృత్తి అయిన కల్లు తీయడంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ పాత్ర ద్వారా రచయిత కులవృత్తుల పతనాన్ని, వృత్తి–గౌరవం మధ్య ఉన్న సంబంధాన్ని స్పష్టంగా చూపిస్తాడు. నారాయణ గౌడ్‌కు వృత్తి అనేది కేవలం జీవనోపాధి కాదు; అది అతని ఆత్మగౌరవం, సామాజిక గుర్తింపు. కష్టమైన శారీరక శ్రమ ఉన్నప్పటికీ, వృత్తిని వదలకపోవడం అతని సాంస్కృతిక నిబద్ధతకు నిదర్శనం. కానీ ప్రభుత్వ నిషేధ విధానాలు, సహకార సంఘాల అవినీతి, మధ్యవర్తుల దోపిడీ వల్ల అతని ఆర్థిక స్థితి క్రమంగా దిగజారుతుంది. ఈ పాత్ర ద్వారా రచయిత ఒక ముఖ్యమైన ప్రశ్న వేస్తాడు: "సంప్రదాయ వృత్తులు ఆర్థికంగా నిలదొక్కుకోలేకపోతే, వాటిని కాపాడాల్సిన బాధ్యత ఎవరిది"?. నారాయణ గౌడ్ వ్యక్తిగత పరాజయం ఒక సమూహ పరాజయంగా మారుతుంది. అందువల్ల ఈ పాత్ర ఒక వ్యక్తి కథ కాక, ఒక కులవృత్తి చరిత్రగా నిలుస్తుంది.

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)

సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-1, (Jan/Feb/Mar), 2026

భూమయ్య గౌడ్ – వలస ఆర్థికత మరియు జీవన పోరాటం

భూమయ్య గౌడ్ పాత్ర గ్రామీణ పేదల వలస జీవనానికి ప్రతీక. గ్రామంలో జీవనోపాధి అవకాశాలు లేకపోవడం, వృత్తి ఆదాయం తగ్గిపోవడం వల్ల అతను నగరాల వైపు ప్రయాణిస్తాడు. ఈ వలస నిర్ణయం అతనికి ఆర్థికంగా కొంత ఊరటనిచ్చినా, మానసికంగా విపరీతమైన ఒత్తిడిని కలిగిస్తుంది. భూమయ్య గౌడ్ జీవితం గ్రామం–నగరం మధ్య విభజనను ప్రతిబింబిస్తుంది. గ్రామంలో అతను ఒక వృత్తిదారుడిగా గుర్తింపు పొందితే, నగరంలో అతను గుర్తింపులేని శ్రమికుడిగా మారతాడు. ఇది ఆధునిక ఆర్థిక వ్యవస్థలో పేదల స్థితిని స్పష్టంగా చూపిస్తుంది. ఈ పాత్ర ద్వారా రచయిత వలసను ఒక ఎంపికగా కాక, వ్యవస్థ విధించిన అనివార్యతగా చూపిస్తాడు. వలస జీవనం వ్యక్తిని ఆర్థికంగా నిలబెట్టినా, సాంస్కృతికంగా వేరుచేస్తుంది. అందువల్ల భూమయ్య గౌడ్ పాత్ర ఒక సామాజిక–ఆర్థిక మార్పు సంకేతంగా నిలుస్తుంది.

లక్ష్మణ్ గౌడ్ – రాజకీయ చైతన్యం మరియు వ్యవస్థ పరాజయం

లక్ష్మణ్ గౌడ్ పాత్ర గ్రామీణ రాజకీయాల్లో పేదల భాగస్వామ్యాన్ని సూచిస్తుంది. వృత్తి ఆధారిత సమస్యలకు రాజకీయ పరిష్కారం ఉండాలనే అవగాహన అతనిలో కనిపిస్తుంది. ఎన్నికల్లో పాల్గొనడం, నాయకత్వం వహించాలనే ప్రయత్నం అతని చైతన్యానికి నిదర్శనం. అయితే లక్ష్మణ్ గౌడ్ ఎదుర్కొనే పరాజయం ద్వారా రచయిత ఒక వాస్తవాన్ని వెల్లడిస్తాడు: వ్యవస్థ బలంగా ఉన్నప్పుడు వ్యక్తి చైతన్యం మాత్రమే సరిపోదు. డబ్బు, కుల రాజకీయాలు, అధికార వర్గాల మద్దతు లేకుండా రాజకీయ మార్పు సాధ్యం కాదని ఈ పాత్ర సూచిస్తుంది. లక్ష్మణ్ గౌడ్ వ్యక్తిగత పరాజయం సామూహిక నిరాశగా మారుతుంది. ఈ పాత్ర గ్రామీణ రాజకీయాల పరిమితులను, ప్రజాస్వామ్యంలోని అసమానతలను ప్రతిబింబిస్తుంది.

లక్ష్మీ – గ్రామీణ మహిళల ఆర్థిక వాస్తవం మరియు మౌన పోరాటం

లక్ష్మీ పాత్ర ద్వారా గ్రామీణ మహిళల జీవన వాస్తవం బలంగా చిత్రించబడింది. ఆమె భర్త వృత్తిపై ఆధారపడిన జీవితం గడుపుతూ, కుటుంబ బాధ్యతలను మోస్తుంది. పేదరికం, అనిశ్చితి, ఆర్థిక అస్థిరత ఆమె జీవితంలో ప్రధాన అంశాలు. లక్ష్మీ బహిరంగంగా తిరుగుబాటు చేయకపోయినా, ఆమె మౌన పోరాటం ద్వారా రచయిత స్త్రీల అంతర్గత బలాన్ని చూపిస్తాడు. వృత్తిని ప్రశ్నించినా, కుటుంబాన్ని విడిచిపెట్టదు. ఇది గ్రామీణ మహిళల ప్రాయోగిక చైతన్యాన్ని సూచిస్తుంది. ఈ పాత్ర లింగ అసమానతను మాత్రమే కాక, ఆర్థిక భారాలు మహిళలపై ఎలా మోపబడుతున్నాయో కూడా చూపిస్తుంది. అందువల్ల లక్ష్మీ ఒక లింగ–ఆర్థిక ప్రతీకగా నిలుస్తుంది.

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)

సాహిత్య తరంగిణి

(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.

A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-1, (Jan/Feb/Mar), 2026

"బతుకుతాడు" నవలలోని పాత్రలు వ్యక్తులుగా మాత్రమే కాక, సామాజిక ప్రతీకలుగా పనిచేస్తాయి. నారాయణ గౌడ్ – కులవృత్తి సంక్షోభానికి, భూమయ్య గౌడ్ – వలస ఆర్థికతకు, లక్ష్మణ్ గౌడ్ – రాజకీయ పరిమితులకు, లక్ష్మీ – లింగ ఆధారిత ఆర్థిక భారాలకు ప్రతీకలుగా నిలుస్తాయి. ఈ ప్రతీకాత్మక నిర్మాణం నవలకి సిద్ధాంతపరమైన లోతును ఇస్తుంది. పాత్రల ద్వారా రచయిత ఒక సమాజపు నిర్మాణాన్ని, వ్యవస్థాగత అసమానతలను, మార్పు అవసరాన్ని స్పష్టంగా ప్రతిపాదించాడు.

సామాజిక ధోరణులు

కులవ్యవస్థ మరియు వృత్తి ఆధారిత గుర్తింపు

"బతుకుతాడు" నవలలో కులవ్యవస్థ ఒక నేపథ్య అంశంగా కాక, జీవన విధానాన్ని నియంత్రించే శక్తిగా కనిపిస్తుంది. గౌడ కులానికి చెందిన పాత్రల జీవితం వృత్తి ఆధారిత గుర్తింపుతో ముడిపడి ఉంటుంది. కులం–వృత్తి–సంస్కృతి మధ్య ఉన్న అవినాభావ సంబంధాన్ని రచయిత స్పష్టంగా చిత్రించాడు. కులవ్యవస్థ ఇక్కడ కేవలం సామాజిక శ్రేణీకరణ మాత్రమే కాదు; అది ఆర్థిక అవకాశాలను, గౌరవాన్ని, అధికారాన్ని కూడా నిర్ణయిస్తుంది. గౌడ కులం సంప్రదాయంగా కల్లు వృత్తిపై ఆధారపడటం వల్ల, ఆ వృత్తి సంక్షోభం మొత్తం కుల జీవనాన్ని అస్థిరం చేస్తుంది.

గ్రామీణ సమాజ నిర్మాణం

నవలలో చిత్రించబడిన గ్రామం ఒక ప్రతీకాత్మక స్థలం. అక్కడ పేద–ధనిక వ్యత్యాసం, కులాధిపత్యం, మధ్యవర్తుల ప్రభావం స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి. గ్రామ పెద్దలు, అధికారులతో కలిసి పనిచేసే వ్యవస్థ పేదల సమస్యలను మరింత తీవ్రమయ్యేలా చేస్తుంది. గ్రామీణ సమాజంలో మార్పు నెమ్మదిగా జరుగుతుందని, సంప్రదాయం బలంగా నిలిచిపోయిందని రచయిత సూచిస్తాడు. ఇది ఆధునికతకు ఎదురైన గ్రామీణ సమాజపు సంకోచాన్ని చూపిస్తుంది.

వలస మరియు సామాజిక వియోగం

వలస ఒక ఆర్థిక పరిష్కారంలా కనిపించినా, సామాజికంగా అది వియోగాన్ని కలిగిస్తుంది. భూమయ్య గౌడ్ వంటి పాత్రల ద్వారా రచయిత వలస జీవనం వల్ల కుటుంబ బంధాలు, గ్రామ సంస్కృతి ఎలా దెబ్బతింటాయో చూపిస్తాడు. వలస గ్రామీణ సమాజాన్ని ఖాళీ చేస్తూ, వృద్ధులు, మహిళలు మాత్రమే మిగిలే పరిస్థితిని సృష్టిస్తుంది. ఇది సామాజిక నిర్మాణంలో అసమతుల్యతకు దారితీస్తుంది.

రాజకీయ చైతన్యం మరియు ప్రజాస్వామ్య పరిమితులు

నవలలో రాజకీయ చైతన్యం ఉన్నప్పటికీ, అది ఫలితాన్ని ఇవ్వలేకపోతుంది. లక్ష్మణ్ గౌడ్ పాత్ర ద్వారా గ్రామీణ ప్రజాస్వామ్యంలో ఉన్న పరిమితులు స్పష్టమవుతాయి. డబ్బు, కులబలం, అధికార వర్గాల మద్దతు లేకుండా రాజకీయ మార్పు సాధ్యం కాదని రచయిత సూచిస్తాడు.

లింగ సంబంధిత సామాజిక ధోరణులు

గ్రామీణ మహిళల జీవితం కుటుంబం, వృత్తి, పేదరికం మధ్య చిక్కుకుపోతుంది. లక్ష్మి వంటి పాత్రల ద్వారా మహిళలపై మోపబడే మౌన బాధ్యతలు, లింగ అసమానతలు స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి.

సామాజిక మార్పు – ఆశలు మరియు విరోధాలు

"బతుకుతాడు" నవలలో సామాజిక మార్పుపై ఆశ కూడా ఉంది, నిరాశ కూడా ఉంది. యువత వృత్తిని వదిలి కొత్త మార్గాలు అన్వేషించడం మార్పుకు సంకేతం కాగా, వ్యవస్థాగత నిర్లక్ష్యం మార్పును అడ్డుకుంటుంది.

రచయిత గ్రామీణ సమాజంలో కొనసాగుతున్న సంక్లిష్ట సామాజిక ధోరణులను వాస్తవికంగా ప్రతిబింబించాడు.

ఆర్థిక ధోరణులు

కులవృత్తుల పతనం

"బతుకుతాడు" నవలలో ప్రధాన ఆర్థిక అంశం కులవృత్తుల పతనం. కల్లు వృత్తి ఒకప్పుడు గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థకు ఆధారంగా ఉన్నా, ప్రభుత్వ విధానాలు, నిషేధాలు, మార్కెట్ మార్పుల వల్ల అది సంక్షోభానికి గురైంది. వృత్తి ఆదాయం తగ్గిపోవడంతో గౌడ కుటుంబాలు అప్పుల పాలవుతాయి. ఇది ఒక వృత్తి సంక్షోభం కాక, ఒక సమూహ ఆర్థిక సంక్షోభంగా మారుతుంది.

సహకార సంఘాలు మరియు అవినీతి

సహకార సంఘాలు పేద వృత్తిదారులకు రక్షణగా ఉండాల్సినప్పటికీ, నవలలో అవి అవినీతికి కేంద్రాలుగా చిత్రించబడ్డాయి. మధ్యవర్తులు, అధికారులు లాభపడుతూ, వృత్తిదారులు నష్టపోతారు. ఈ పరిస్థితి గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థలో నమ్మకాన్ని దెబ్బతీస్తుంది. సహకారం అనే భావన వాస్తవంలో దోపిడీ సాధనంగా మారుతుంది.

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)

సాహిత్య తరంగిణి

(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.

A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-1, (Jan/Feb/Mar), 2026

వలస ఆర్థికత

వలస జీవనం ఆర్థిక అవసరాల వల్ల అనివార్యమవుతుంది. గ్రామంలో సంపాదన లేకపోవడంతో నగరాలకు వెళ్లే పేదలు అస్థిరమైన ఉద్యోగాల్లో పనిచేస్తారు. భద్రత లేని ఉపాధి, తక్కువ జీతాలు వారి జీవితాన్ని మరింత కష్టతరం చేస్తాయి. వలస ద్వారా వచ్చే ఆదాయం తాత్కాలిక ఉపశమనమే తప్ప, దీర్ఘకాలిక ఆర్థిక స్థిరత్వాన్ని ఇవ్వదు.

పేదరికం మరియు అప్పుల చక్రం

నవలలో పేదరికం ఒక స్థిరమైన పరిస్థితిగా కనిపిస్తుంది. అప్పులు తీర్చేందుకు మళ్లీ అప్పులు చేయడం గ్రామీణ పేదల సాధారణ అనుభవంగా చూపబడింది. ఈ అప్పుల చక్రం నుంచి బయటపడే మార్గం కనిపించదు.

ఆర్థిక మార్పు – అవకాశాలు మరియు ప్రమాదాలు

ఆధునికీకరణ కొత్త అవకాశాలను తెచ్చినప్పటికీ, సంప్రదాయ వృత్తుల వారికి అవి అందుబాటులో లేవు. నైపుణ్య లోపం, విద్యా లోపం వల్ల పేదలు కొత్త ఆర్థిక వ్యవస్థలో వెనుకబడిపోతున్నారు.

రచయిత గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థలో కొనసాగుతున్న అసమానతలను, సంక్షోభాలను స్పష్టంగా చూపించాడు.

రాష్ట్ర విధానాలు మరియు సామాజిక–ఆర్థిక ప్రభావం

రాష్ట్ర విధానాలు: నేపథ్యం

రాష్ట్ర విధానాలు సమాజపు జీవన విధానాన్ని ప్రత్యక్షంగా ప్రభావితం చేస్తాయి. “బతుకుతాడు” నవలలో గౌడ కుల జీవనంపై రాష్ట్రం అమలు చేసిన ఎక్సైజ్ విధానాలు, సారా నిషేధం, లైసెన్స్ విధానం కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. ఇవి కేవలం పాలన సంబంధిత నిర్ణయాలు కాక, పేద వృత్తిదారుల జీవితాలను మార్చేసిన నిర్ణయాలుగా నిలుస్తాయి.

సారా నిషేధం మరియు కులవృత్తుల సంక్షోభం

సారా నిషేధం గౌడ కులానికి చెందిన కల్లు వృత్తిపై తీవ్ర ప్రభావం చూపింది. నిషేధం వల్ల వృత్తి అక్రమమై, వృత్తిదారులు నేరస్తులుగా ముద్ర వేయబడతారు. ఇది వారి ఆర్థిక స్థితిని మాత్రమే కాక, సామాజిక గౌరవాన్ని కూడా దెబ్బతీసింది. నవలలో ఈ నిషేధం వల్ల ఏర్పడిన భయం, పోలీస్ వేధింపులు, అక్రమ

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)

సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-1, (Jan/Feb/Mar), 2026

లావాదేవీలు వాస్తవికంగా చిత్రించబడ్డాయి. ఈ విధానం పేదల జీవన భద్రతను కూల్చివేసిందని రచయిత సూచిస్తాడు.

ఎక్సైజ్ వ్యవస్థ మరియు అధికార దోపిడీ

ఎక్సైజ్ శాఖ అధికారుల పాత్ర నవలలో ప్రతికూలంగా చిత్రించబడింది. లైసెన్సులు, జరిమానాలు, దాడుల ద్వారా వృత్తిదారులను నియంత్రించడం ఒక వ్యవస్థాగత దోపిడీగా కనిపిస్తుంది. అధికార–మధ్యవర్తుల నెక్సస్ వృత్తిదారుల నష్టానికి కారణమవుతుంది. ఈ పరిస్థితి రాష్ట్రం పేద వర్గాల పట్ల చూపించే నిర్లక్ష్యాన్ని ప్రశ్నిస్తుంది.

సహకార సంఘాలు – విధానం మరియు వైఫల్యం

సహకార సంఘాలు వృత్తిదారులకు ఆర్థిక భద్రత కల్పించాల్సిన సంస్థలు. కానీ నవలలో అవి అవినీతి, రాజకీయ జోక్యానికి కేంద్రాలుగా మారినట్లు చూపబడతాయి. ఇది విధాన అమలులో ఉన్న లోపాలను సూచిస్తుంది.

రాష్ట్ర విధానాలు: ఉద్దేశ్యం vs ఫలితం

రాష్ట్ర విధానాల ఉద్దేశ్యం సామాజిక శ్రేయస్సే అయినప్పటికీ, అమలు లోపాల వల్ల అవి పేదల జీవితాలను మరింత సంక్షోభంలోకి నెట్టాయి. ఈ వ్యత్యాసాన్ని 'బతుకుతాడు' నవల స్పష్టంగా ప్రతిబింబిస్తుంది.

విధానాలపై రచయిత దృష్టికోణం

నేరెళ్ళ శ్రీనివాస్ గౌడ్ విధానాలను పూర్తిగా తిరస్కరించడు; కానీ పేదల అనుభవాల కోణంలో వాటిని విమర్శిస్తాడు. ఇది రచయితను బాధ్యతగల సామాజిక విమర్శకుడిగా నిలబెడుతుంది.

నవల సమకాలీన ప్రాముఖ్యత

నేటి గ్లోబలైజేషన్ కాలంలో 'బతుకుతాడు' నవల అత్యంత ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంది.

అస్తిత్వ స్పృహ: అంతరించిపోతున్న కులవృత్తులను కాపాడుకోవాల్సిన ఆవశ్యకతను ఇది గుర్తు చేస్తుంది.

విద్యా ప్రాముఖ్యత: కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం వంటి ప్రతిష్ఠాత్మక విద్యాసంస్థల్లో ఎం.ఏ. తెలుగు విద్యార్థులకు పాఠ్యాంశంగా ఉండటం, ఈ నవల యొక్క సమకాలీన సామాజిక మరియు సాహిత్య విలువను చాటిచెబుతుంది.

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)

సాహిత్య తరంగిణి

(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.

A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-1, (Jan/Feb/Mar), 2026

బీసీ వాద సాహిత్యంలో 'బతుకుతాడు' స్థానం: తెలుగు సాహిత్యంలో బీసీ వాదం ప్రధానంగా వృత్తి, ఆర్థిక దోపిడీపై దృష్టి పెడుతుంది. "బతుకుతాడు" నవల ఈ ధోరణిలో ఒక మైలురాయి. ఇది ప్రధాన ధార సాహిత్యంలో కనిపించే పట్టణ, మధ్యతరగతి జీవితానికి భిన్నంగా, అట్టడుగు వర్గాల గ్రామీణ శ్రమను గౌరవించిన రచన.

భవిష్యత్ దిశలు

కులవృత్తుల పరిరక్షణ అవసరం

"బతుకుతాడు" నవల చూపించే ప్రధాన సందేశం సంప్రదాయ కులవృత్తుల పరిరక్షణ అవసరం. వృత్తులు నశిస్తే, వాటితో పాటు ఒక సంస్కృతి కూడా అంతరించిపోతుంది.

విధాన పరమైన మార్పులు

రాష్ట్రం పేద వృత్తిదారుల పట్ల సానుకూల విధానాలు రూపొందించాలి. లైసెన్సు విధానం సరళీకరణ, సహకార సంఘాల్లో పారదర్శకత అవసరం.

యువత పాత్ర

యువత సంప్రదాయం–ఆధునికత మధ్య సమతుల్యత సాధించాలి. వృత్తిని ఆధునికీకరించడం ద్వారా జీవనోపాధి అవకాశాలు పెంచవచ్చు.

విద్య మరియు నైపుణ్యాభివృద్ధి

వెనుకబడిన వర్గాలకు నాణ్యమైన విద్య, నైపుణ్య శిక్షణ అవసరం. ఇది వలసపై ఆధారాన్ని తగ్గిస్తుంది.

సాహిత్యం మరియు సామాజిక చైతన్యం

సాహిత్యం సామాజిక మార్పుకు దోహదపడాలి. "బతుకుతాడు" వంటి నవలలు సమాజంలో చర్చను రేకెత్తిస్తాయి.

ముగింపు

"బతుకుతాడు" నవల ఒక వ్యక్తి కథ కాదు; అది ఒక కులం, ఒక వృత్తి, ఒక సమాజపు జీవన చరిత్ర. నేరెళ్ళ శ్రీనివాస్ గౌడ్ తన అనుభవాన్ని సాహిత్యంగా మలచి, బీసీ వాద సాహిత్యంలో ఒక బలమైన పునాది వేశాడు. ఈ పరిశోధన ద్వారా నవలలోని సామాజిక–ఆర్థిక ధోరణులు, పాత్రల ప్రతీకాత్మకత, రాష్ట్ర విధానాల

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)

సాహిత్య తరంగిణి

(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.

A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-1, (Jan/Feb/Mar), 2026

ప్రభావం, లింగ అసమానతలు స్పష్టంగా విశ్లేషించబడ్డాయి. ఈ నవలన కేవలం సాహిత్య రచనగా కాక, ఒక సామాజిక దస్తావేజుగా నిరూపిస్తుంది. భవిష్యత్ పరిశోధనలకు ఇది దారితీస్తుందని ఆశించవచ్చు.

గ్రంథ సూచిక

శ్రీనివాస్ గౌడ్, నేరెళ్ళ, 'బతుకుతాడు', 2004, హైదరాబాద్; విశాల సాహిత్య అకాడమి, మొదటి ముద్రణ.